

หมู่ที่ 1 ตำบลป่าซาง ประกอบด้วย (บ้านป่าซางงาม – บ้านอินทิล – บ้านสันนา – บ้านพานิช)

ประวัติบ้านป่าซาง

“ป่าซาง” เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มาแต่โบราณ ที่ปรากฏอยู่ในพงศาวดารโยนก โดยเป็นเมืองบริวารของเชียงใหม่ และเมืองหน้าด่านที่สำคัญในการป้องกันทัพพม่าที่ยกมาตีเมืองล้านนาในประมาณปี พ.ศ. 2101

ในช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ.2101 ถึง 2317 แผ่นดินล้านนาตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า บ้านเมืองระส่ำระสาย แบ่งออกเป็นก๊กเป็นเหล่า ในที่สุดพระยาจำบ้าน ผู้ครองเมืองเชียงใหม่ ฝ่ายไทยได้เกิดขัดแย้งกับมะยงวุ่น ผู้ครองเมืองฝ่ายพม่า จึงได้ชวนพระยาภาววิละแห่งเวียงละคอน(ลำปาง) ไปขอความช่วยเหลือจากพระเจ้าตากสินมหาราชแห่งกรุงธนบุรีขึ้นมาตีเมืองเชียงใหม่ ปลดปล่อยจากพม่า แต่สงครามครั้งนี้ยึดเยื้อไม่มีฝ่ายใดที่ชนะเด็ดขาด จวบจนมาถึงสมัยของสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระยาภาววิละได้ตั้งมั่น กำลังพลที่ “เวฬุคาม หรือป่าซาง” ก็สามารถยึดเชียงใหม่ได้ในราว พ.ศ.2339 ซึ่งได้เสียไพร่พลเป็นจำนวนมาก พระองค์ทรงสร้างคุ้มน้อย คุ้มใหญ่ หอนอน ตั้งปราสาทลำเวียง ค่ายคือ หัวหมูประตู่เวียง ตั้งป้อม หอหึ่ง หอเลอ เพื่อข่มศัตรู ทรงตั้งเวียงคร่อมน้ำแม่ทา คือ น้ำแม่ทา ฝ่ายท่ามกลาง ฝ่ายน้ำกล้าหนึ่ง เรียกว่า “ป่าซางหลวง” ฝ่ายน้ำกล้าหนึ่งเรียกว่า “ป่าซางน้อย” ได้ทรงสร้างวัดประจำเวียงป่าซางไว้ 2 แห่ง คือ วัดอินทิล ถือว่าเป็นวัดสะดือเมืองเวียงป่าซาง วัดป่าซางงาม เป็นวัดประจำพระองค์

ในราวปี พ.ศ.2348 เมื่อพระยาภาววิละได้ขึ้นไปขับไล่ อิทธิพลจากพม่า แถบเมืองเชียงแสน เชียงตุง จึงได้ชักชวนชาวไทยเขิน ไตลื้อ ไตยอง มาตั้งรกรากในเมืองลำพูน โดยมีศูนย์กลางชาวยองอยู่แถบตำบลเวียงยอง ต่อมาได้ขยายตัวไปตามลุ่มน้ำต่าง ๆ ทั่วจังหวัดลำพูน และนับแต่พระยาภาววิละทรงสร้าง “เวียงป่าซาง” ขึ้นมา เวียงป่าซางก็เจริญก้าวหน้า การประกอบสัมมาอาชีพก็ได้ผลผลิตบริบูรณ์เต็มที่ การค้าขายกับต่างบ้านต่างเมือง “เวียงป่าซาง” คือศูนย์กลางแห่งการแลกเปลี่ยน เครื่องอุปโภคบริโภค แหล่งสำคัญของของนครหรือรัฐชัชวาลย์ ประชาชนส่วนมากสืบเชื้อสายมาจากชาวไทยยอง เพราะฉะนั้นรูปแบบของพิธีกรรม ศิลปกรรม วัฒนธรรม ประเพณีกรรม จึงสมบูรณ์และเพียบพร้อมไปด้วยความสง่างาม ประณีต สวยงาม ละเอียดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนเอง

ลักษณะภูมิประเทศ

- ด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบมีแม่น้ำไหลผ่านยาว 4 กม. ด้านทิศเหนือมีแม่น้ำกวังและแม่น้ำปิงไหลมาบรรจบกัน

ลักษณะภูมิอากาศ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม สิ้นสุดเดือนพฤษภาคม และมีอากาศร้อนจัดในเดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม สิ้นสุดเดือนตุลาคม และมีฝนตกหนักในเดือนกันยายน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน สิ้นสุดเดือนกุมภาพันธ์ และจะมีอากาศหนาวสุดในช่วงเดือนธันวาคม

ประชากร หมู่ที่ 1 บ้านป่าซาง ประกอบด้วย 1,226 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 2,073 คน

ชาย 910 คน หญิง 1,163 คน (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลป่าซาง ณ วันที่ 17 พฤษภาคม 2562)

อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายเป็นอาชีพหลัก และทำการเกษตรเป็นอาชีพรอง ซึ่งส่วนใหญ่ทำสวนลำไยและทำนา

การคมนาคม ถนนสายหลัก คือ ถนนสายลำพูน-ลี่ และถนนสายสบทา-ท่าลี่ สามารถเชื่อมต่อทางหลวงชนบท เขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

สภาพทางเศรษฐกิจ

1.โครงสร้างทางเศรษฐกิจ / รายได้ประชากร

ด้านเศรษฐกิจ รายได้หลักของประชากรมาจากการพาณิชย์

2. การเกษตร

พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้อยู่อาศัยและทำการค้าขาย การเกษตรส่วนใหญ่ทำสวนลำไย และทำนา

3.การพาณิชย์กรรมและบริการ

3.1 สถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม

- ตลาดสด 1 แห่ง
- ศูนย์แสดงสินค้าหัตถกรรม 1 แห่ง

3.2 สถานประกอบเทศพาณิชย์

- โรงฆ่าสัตว์ 1 แห่ง

3.3 สถานประกอบการด้านบริการ

- ธนาคาร 4 แห่ง
- สหกรณ์การเกษตร 1 แห่ง

3.4 การอุตสาหกรรม

ส่วนใหญ่เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าเพื่อจำหน่าย

4.ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี

- ประชากรในชุมชนส่วนใหญ่ใช้ภาษาพูดภาษาคำเมือง และภาษาคำยอง
- มีงานประเพณีสงกรานต์
- งานสงน้ำเสอินทขิล / พระบรมธาตุ
- งานสืบสานตำนานป่าซาง

5.แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่

- วัดป่าซางงาม เป็นวัดเก่าแก่ของป่าซาง และในบริเวณวัดป่าซางงามได้มีการจัดตั้ง พิพิธภัณฑ์วัดป่าซางงามขึ้นเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้แก่ชาวบ้านและผู้สนใจ
- วัดอินทขิล มีเสอินทขิล เป็นหลักเมืองของเวียงป่าซาง ตั้งแต่พระยาภาววิละเจ้าสร้างเวียงป่าซางมีประเพณีที่สำคัญ คือประเพณีใส่ขันดอกไม้บูชาเสอินทขิล เสหลักเมืองป่าซางเป็นประเพณีท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา
- วัดพานิชยสิทธิการาม ภายในวัดประกอบด้วยอาคารเสนาสนะ อุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิสงฆ์ ปูชนียวัตถุมี พระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ ศิลปะเชียงแสน และเจดีย์